

9.4.2025

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyytit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9),

Teemaryhmä 1 lisäkokous, mukana teemaryhmän 2 jäseniä

Aika: Tiistai 9.4.2025 klo 9.00–11.00

Paikka: Teams

Paikalla: Mikko Kuusinen (pj), Hanna-Leena Keskinen, Olli Ojala, Penina Blankett, Iris Mäntylä (ympäristöministeriö), Katja Matveinen (varapi), Antti Leinonen, Antti Parjanne, Janne Pitkänen, Jouni Tammi, Heikki Lehtinen, (maa- ja metsätalousministeriö), Ville Karvinen, Antti Sallinen, Anna Suuronen (Suomen ympäristökeskus), Pauliina Louhi, Sanna Kuningas (Luonnonvarakeskus), Anette Bäck, Santtu Kareksela, Lasse Kurvinen (Metsähallitus Luontopalvelut), varajäsen Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), varajäsen Mari Lyly (Suomen riistakeskus), Pirkko Siikamäki, Jussi-Tapio Roininen (ELY-keskus), Jaakko Haapamäki, sihteeri Aija Kukkala (Suomen ympäristökeskus), sihteeri Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus)

Poissa: Turo Hjerpe, Esko Hyvärinen (ympäristöministeriö), varajäsen Ville Schildt (maa- ja metsätalousministeriö), Lauri Karvonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), varajäsen Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Jarkko Nurmi (Suomen riistakeskus), varajäsen Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), varajäsen Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), varajäsen Marja-Liisa Pitkänen (ELY-keskus), varajäsen Mari Annala (Suomen ympäristökeskus), sihteeri Marita Arvela (Suomen ympäristökeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.01.

Puheenjohtaja muistutti lyhyesti tämän kokouksen koolle kutsumisen tarkoituksesta ja kertoi yleisesti teemaryhmä 1:n työskentelytavoista. Teemaryhmässä 1 on käyty luontotyyppien läpi ryhmittäin nk. luontotyyppikorttien avulla ja syksyllä on tarkoitus jatkaa työtä siten, että tuotetaan ehdotukset luontotyypeille ja luontotyyppiryhmille ennallistamisen ja palauttamisen tavoitetasoiksi.

Jokaisesta luontodirektiivin luontotyyppistä on tuotettu oma luontotyyppikortti, josta löytyy tiiviissä muodossa luontotyyppin kuvaus sekä ennallistamissuunnitelman kannalta keskeisiä perustietoja. Kortteihin on kerätty mm. tietoja luontotyyppien esiintymisalueiden pinta-ala-arvioista, suotuisan viitealan arvioinnista ja sen menetelmästä sekä luontotyyppikohtaisia tietoja uhkista ja paineista, tietoja PAF:ista, toimenpide-ehdotuksia ja mahdollisuuksien mukaan myös tietoja ennallistamiskustannuksista. Luontotyyppikortit ovat luonnoksia, ja ne on koostettu laajemmasta luontotyyppikohtaisesta taustamateriaalista, jota on tuotettu luontodirektiivin mukaista suojelutasaarviointia varten. Luontotyyppikortit ovat teemaryhmän 1 Teams-kanavalla ja jäsenet voivat merkitä niihin kommenttejaan.

Ville Karvinen ehdotti asialistaan lisäystä muihin asioihin (tiedoksianto). Asialista hyväksyttiin.

2. Meriluontotyyppien yleisesittely (Meriluontotyytit ennallistamisasetuksen liitteissä I ja II, esittelijöinä Lasse Kurvinen, Ville Karvinen)

Lasse Kurvinen Metsähallituksen Luontopalveluista ja Ville Karvinen Sykestä esittäytyvät ja pitivät yleisesityksen luontodirektiivin meriluontotyypeistä (liite 1). Molemmat ovat olleet mukana luontodirektiivin mukaisessa raportoinnissa luontodirektiivin meriluontotyyppien osalta.

Kurvinen taustoitti ensin suojelutasoarvioinnissa käytössä olevista luontotyyppiaineistoista ja totesi, että raportointityössä käytetään pääosin viime raportointikerran (2019) aineistoja. Raportointi tehdään Syken ja Metsähallituksen luontopalvelujen yhteistyönä, ja raportoinnissa annetaan tukea myös muiden rannikon luontotyyppien arviointiin (erityisesti sellaisille, joilla on myös vedenalaisia osia, esim. harjusaaret ja ulkosaariston luodot ja saaret).

Hyvän tilan arviointia lähestytään meriluontotyyppien suojelutasoarvioinnissa rehevöitymisen ja fyysisten paineiden kautta (mm. rantarakentaminen, ruoppaus, vesiliikenteen aiheuttamat häiriöt). Merenhoidon tila-arvioissa arvioidaan fyysistä häiriötä ja menetystä, ja näihin tietoihin nojaten on mahdollista laskea ja arvioida häiriön alla oleva luontotyyppin pinta-ala. Fyysistä menetystä käytetään arvioinnissa myös FRA-määrittelyssä.

Rehevöityminen on merkittävin meren elinympäristöihin ja luontotyyppeihin vaikuttava paine. Rehevöitymistä voidaan arvioida vesipuitedirektiivin (VPD) ekologisen tila-arvion kautta sekä koko Itämeren kattavien rehevöitymisarvioiden kautta (Helcomin tuottamina). Tuorein VPD-arvio valmistuu vasta syksyllä 2025, joten aineistoa ei voitu hyödyntää luontodirektiivin raportoinnissa. Merenhoidossa on viime vuonna valmistunut tuorein tila-arvio, joka tarjoaa aineistoa hyvän tilan arviointiin, mutta vain rehevöitymisen suhteen. Lajistopohjaisia indikaattoreita kehitetään parhaillaan useissa hankkeissa.

Luontodirektiivin meriluontotyyppien määritelmät pohjautuvat geomorfologisiin ominaisuuksiin, ja siksi niiden suotuisten viitealojen (FRA) arviointi on haastavaa. Historiallisia muutoksia on tapahtunut, mutta ihmistoiminnan vaikutusten erottaminen luonnollisista prosesseista on usein vaikeaa.

Kurvisen ja Karvisen esityksen jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Tietopohja meriluontotyyppien osalta on suhteellisen vankka, mutta toisaalta lajistopohjaiset indikaattorit vielä puuttuvat.
- Ennallistamistarpeista ja mahdollisuuksista oli runsaasti keskustelua. Rehevöitymisen torjunta on tehtävä pitkälti maalla, ja siksi myös teemaryhmien (erityisesti 1 ja 2) välistä yhteistyötä tarvitaan. Rehevöitymisen hillitseminen on keskeisen tärkeää kaikkien meriluontotyyppien ennallistamisessa. Morfologista luonnontilaa palauttavia toimenpiteitä kannattaa harkita silloin, kun tiedetään tarkalleen, missä sijaitsevat ne luontotyyppien esiintymät, joiden tilaa niillä voidaan parantaa. Hajakuormitusta laajalti hillitseviä, valuma-alueille tehtäviä toimenpiteitä voidaan täydentää paikallisemmin luontotyyppien esiintymiin kohdennetuilla toimenpiteillä, kuten yksittäisten laguunien morfologian ennallistamisella ja kasvillisuuden palautusistutuksilla. Hajakuormitusta hillitsevien toimenpiteiden vaikutukset meriluontotyyppien tilaan tapahtuvat pitkällä viiveellä. Tilan paranemista voi estää tai hidastaa myös suuri sisäinen ravinnekuormitus (sedimenttiin varastoituneiden ravinteiden vapautuminen vesipatsaaseen).
- Meriluontotyyppien arviointi ja kokonaisuus edustavat hyvää tieteellistä lähestymistapaa ja indikaattorien kehittäminen on lupaavaa. Luonnon tilan parantamista lähestytään näin indikaattorien kautta, ja siinä yhteydessä nousee kysymys, miten huomioidaan nk. osittainen palautuminen (luontotyyppin tila muuttuu kohti hyvää tai luonnontilaisempaa, mutta ei siten, että se näkyisi vielä millään mittarilla).
- Usein meren ja vesien tilaa parantavia toimia on tehtävä valuma-alueilla, eikä luontotyyppin sijaintipaikalla. Olisi tärkeää tietää, hyväksyykö komissio valuma-alueilla tehtävät toimet tilan parantamiseksi, ja samalla olisi hyvä pohtia myös tällaisen toimien vaikutusten seuranta. Keskustelussa todettiin, että jos jäsenmaan esittämät toimenpiteet ovat sellaisia, että niiden voidaan

perustellusti odottaa vaikuttavan myönteisesti luontotyyppien tilan kehitykseen, ne todennäköisesti riittävät komissiolle toteutuspaikan sijainnista riippumatta.

- VPD:n ja ennallistamisasetuksen välinen yhteys tuli hyvin ilmi Karvisen ja Kurvisen esityksestä. On todennäköistä, että ennallistamissuunnitelmatyössä ei onnistuta keksimään varsinaisia uusia keinoja rehevöitymisen estämiseksi. Kyse onkin enemmän siitä, miten pystymme osoittamaan, että meren ravinnekuormitusta hillitään toimenpiteillä riittävästi eli siten, että vuonna 2050 meriluontotyyppien tilan kehityssuunta olisi kohti suotuisaa. Ennallistamisasetuksen tavoitteiden mukaan luontotyyppien ei tarvitse olla vuonna 2050 vielä hyvässä tilassa, vaan ne toimet tulee olla tehtyinä, jotka ajan myötä johtavat hyvään tilaan. Keskusteltiin jälleen nk. osittaisesta luontotyyppien palautumisesta (luontotyyppien muuttuminen enemmän luonnontilaa muistuttavaa luontotyyppiä kohti, mutta siten, ettei se täysin palaudu luonnontilaiseksi).
- Kurvinen kertoi vielä tarkennuksena, että kun luontodirektiivin suojelutasoarvioinnissa meriluontotyyppien pinta-alaa arvioidaan hyvään, ei-hyvään ja tuntemattomaan osuuteen, tarkastellaan viisiportaista rehevöitymisen astetta kuvaavaa asteikkoa, ja hyvän tila-arvion saaminen ei edellytä, että rehevöitymisaste olisi vähäisin mahdollinen eli asteikon korkein luokka. Hyvän tila-arvion voi saada sellainenkin luontotyyppien esiintymä, jonka rehevöitymisarvio on vain yhden pykälän huonoa parempi. Osittaisellakin parantamisella on siis mahdollista saavuttaa hyvä tila.
- Meriluontotyyppien esiintymispaikalla tehtävät ennallistamis- ja palauttamistoimenpiteet ovat yleisesti ottaen kalliita, koska ne edellyttävät vesiympäristössä työskentelyä. Kasvillisuuden palauttaminen ihmistyövoimalla tehtynä vedenalaistyönä on erityisen kallista käsiteltäyn pinta-alaan suhteutettuna.

3. Meriluontotyyppien käsittelyt (Raisa Nikula)

Raisa Nikula esitteli ensimmäiseksi kolme direktiiviluontotyyppiä, jotka mainitaan ennallistamisasetuksen liitteessä II (kytköksissä liitteessä II listattuihin EUNIS-luontotyyppien ja niistä muodostettuihin luontotyyppiryhmiin).

Vedenalaiset hiekkasärkät 1110

Esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Rehevöityminen on vedenalaisten hiekkasärkkien suurin haaste, ja siten luontotyyppien rakenne ja toiminta on arvioitu huonoksi luontodirektiivin raportoinnissa. Luontotyyppiä uhkaavat myös vieraslajit, mutta ne eivät ole EU:n vieraslajilistalla olevia lajeja.
- Hiekanotto on suojelutasoarvioinnin yhteydessä tunnistettu mahdollisesti uhaksi tulevaisuudessa. Aikaisemminkin hiekkaa on otettu luontotyyppien esiintymiltä, mutta nykyiset hiekanottoalueet ovat toisaalta ulommissa paikoissa, eivätkä ole alle 20 m syvyydellä olevilla alueilla. Täten kaikki hiekanottopaikat eivät välttämättä ole varsinaisia hiekkasärkkämuodostumia. Myös merituulivoimarakentaminen ja siihen liittyvät kaapelikäytävät ja muu infra todettiin uhaksi luontotyyppille.
- Valuma-alueelta tuleva hajakuormituksen vähentäminen (sama haaste sisävesillä) olisi tärkeä toimenpide niin tälle luontotyyppille kuin muillekin meriluontotyypeille. Jos kuormitusta ei saada kuriin, muut paikalliset ja fyysiset luontotyyppien tilaa parantavat toimet ja niiden hyöty peittyvät sen alle.
- Hajakuormituksen vähentämiseen liittyvät toimenpiteet jäävät myös usein keskusteluissa epämääräiseksi niin, ettei toimenpiteiden osalta ole tunnistettu mitään kohderyhmää. Keskustelussa peräänkuulutettiin tarvetta viedä tätä asiaa konkreettisemmalle tasolle. Esitettiin myös kysymys, voidaanko hallinnolliset uudistukset ja muut toimet nähdä ennallistamissuunnitelmaan esitettävänä toimenpiteinä. Todettiin, että lainsäädäntöön liittyvät muutostarpeet voivat olla toimenpiteitä

ennallistamissuunnitelmassa. Hajakuormituksen hillitsemiseen liittyvät toimet koskettavat maa- ja metsätaloutta, ja nämä olisivat niitä toimia, joiden avulla yhdellä toimenpiteellä parannetaan usean luontotyypin ja elinympäristön tilaa samanaikaisesti. Toimenpiteiden hyödyt toisaalta kohdentuvat eri paikkoihin kuin niiden kustannukset, ja siksi asia on haasteellinen toteuttaa. Todettiin, että hajakuormituksen vähentämisen toimenpiteitä on tarkasteltava uudestaan teemaryhmän työssä.

Riutat 1170

Esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Suomessa riutat ovat merenpohjasta kohoavia kallioita ja kivikoita. Rehevöityneisyyden takia luontotyypin rakenne ja toiminta on arvioitu huonoksi luontodirektiivin raportoinnissa.
- Liejutaskurapu on erityisen haitallinen vieraslaji tällä luontotyyppillä. Se käyttää ravinnokseen selkärangattomia eläimiä, jotka laiduntavat haurujen päällä kasvavia rihmamaisia leviä. Laiduntajien väheneminen puolestaan aiheuttaa riutoilla rihmalevien runsastumista, mikä tukahduttaa rakkohauruja, joiden varassa riuttojen eliöyhteisön rakenne ja toiminta pitkälti on. Vieraslajien aiheuttamien uhkien ja paineiden torjunnassa toimii parhaiten ennaltaehkäisy, eli vieraslajien pääsyn estäminen Suomen merialueelle. Jo levinneen vieraslajin torjunta, saati poistaminen, on yleensä mahdotonta. Riutat ovat alttiita liejutaskuravun lisäksi erityisesti alustaan kiinnittyville vieraslajeille.

Laajat matalat lahdet 1160

Esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Meriajokkaan ja näkinpartaisten palauttaminen on mainittu EU:n biodiversiteettistrategian sitoumusluonnoksessa toimenpide-ehdotuksina. Näkinpartaisten palauttamista onkin testattu hankkeissa ja on saatu lupaavia tuloksia. Testikohteita on tulossa myös tulevana kesänä. On huomattava, että lajien palauttaminen on kuitenkin vain yksi pieni osa toimenpidevalikoimaa, jolla luontotyypin tilaa voidaan parantaa, eivätkä palauttamistoimet kannata, jos rehevöityminen pysyy tasolla, joka ei mahdollista palautettavan lajin menestymistä alueella pitemmän päälle.
- Monien meriluontotyyppien kohdalla toimenpide-ehdotuksissa esiintyy vesiliikenteen vähentäminen. Keskusteltiin, millaisia keinoja tähän voisi olla. Vesiliikennelaki on yksi työkalu, jolla voidaan rajoittaa nopeuksia tai moottorin käyttöä ympäristösyistä. Matalilla alueilla rajoitukset voivat olla perusteltuja. OECM-työssä on mm. selvitelty vesiliikennerajoitusalueita.

Raisa Nikula esitteli seuraavaksi kolme luontotyyppiä, jotka ovat ennallistamisasetuksen liitteessä I:

Jokisuistot 1130

Esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Ruoppausten rajoittaminen ja ruovikoitumisen pysäyttäminen on mainittu keinoina luontotyypin tilan parantamiseen sitoumusten toimenpide-ehdotuksissa.
- Moni jokisuisto on ollut hyvin pitkään ihmistoiminnan vaikutuksen alaisena, ja niihin on kohdistunut mm. rakentamista. Jos halutaan arvioida (esim. FRA:n arvioinnin yhteydessä) paljonko luontotyypin pinta-alaa on menetetty, ihmistoiminnan pitkä historia asettaa haasteita arvioinnille. Kuinka pitkälle historiaan tulisi katsoa? Maanpuoleista osaa luontotyyppistä on menetetty merkittävästikin.
- Rantalaitumien hoito liittyy tähän luontotyyppiin ja synergioita on mahdollista löytää myös muiden luontotyyppien tilan parantamisen yhteydessä. Rantalaidunnuskohteiksi soveltuvia alueita rajautunee myös jokisuistoihin.

- Keskustelussa tuotiin myös esille, että ruoppauksen ohjeistamista ollaan parantamassa. Sillä pyritään vaikuttamaan erityisesti pienruoppauksiin, jotta niistä tehtäisiin lainmukaiset ruoppausilmoitukset ELY-keskukseen. Tällä hetkellä koneellinen pienruoppaus (alle 500 m³) edellyttää hyvissä ajoin etukäteen tehtävää ilmoitusta ELY-keskukseen. Ruoppauksia jää kuitenkin usein ilmoittamatta, ja niiden kohdalla viranomaisella ei ole mahdollisuutta ohjeistaa tai kokonaan estää sellaisia ruoppauksia, jotka kohdistuvat esimerkiksi uhanalaisten lajien esiintymiin. Varsinais-Suomen ELY-keskus on hiljattain julkaissut pienruoppausohjeen. Ruoppauksen ohjeistamisen edistämisen yhteydessä on mm. pohdittu, voisiko urakoitsijan vastuuttaa ilmoittamaan ruoppauksesta työn tilaajan puolesta, tai voiko urakoitsijoilta edellyttää, että ne eivät ota vastaan sellaisia ruoppaustyötilauksia, joista ei ole ilmoitus lainmukaisesti tehtynä.

Rannikon laguunit 1150

Esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Maankohoaminen on tärkeä tekijä rannikon laguunit-luontotyyppille. On huomattava, että luontotyypin pinta-alan päällekkäisyyttä voi löytyä mm. jokisuistojen ja laajojen matalien lahtien kanssa.
- Helmi-ohjelmassa on toteutettu fladojen ja kluuvien kunnostusta. Keskusteltiin, voidaanko esiintymän katsoa olevan heti hyvässä tilassa sen jälkeen, kun sille on tehty geomorfologinen kunnostus (kynnyksen palautus), jos geomorfologinen muuttuneisuus on ollut pääasiallinen syy esiintymän huonoon tilaan
- Esitettiin kysymys, onko olemassa kvantitatiivista tietoa siitä, paljonko ravinnekuormitusta pitäisi saada vähennettyä, jotta luontotyyppi voitaisiin saada hyvään tilaan. Kysymykseen vastattiin, että tämä on kyllä tiedossa, esim. VPD:ssä on määritetty raja-arvoja rehevöitymisindikaattoreille. Myös Sykessä on tehty mallinnuksia, millainen luontotyypin tila olisi, jos kuormitusraja-arvoihin päästäisiin. KATOT-hankkeessa arvioitiin merialuekohtaisesti kuormituskatot rannikkovesien VPD:n mukaisen hyvän tilan saavuttamiseksi. Kynnysarvoja on täten siis mahdollista löytää. Mallinnettuja kuormituksen tarpeellisia vähentämismääriä ei ole kuitenkaan helppoa muuntaa toimenpiteiksi, joilla tietyn tarvittavat vähennykset saadaan aikaan.
- Rannikon laguunien suojelutasoarvioinnissa ei katsottu erikseen ruopattujen kynnysten määrää. Kynnysten palauttaminen olisi yksi luontotyypin palautustoimi.
- Rehevöityminen ei ole ainoa asia, joka vaikuttaa luontotyypin tilaa huonontavasti. Esimerkiksi kynnyksen poisuoppaus muuttaa lämpötilaa ja virtausolosuhteita. Tuotiin myös esille, että arvioinnissa käytettävien muuttujien pitäisi olla riittävästi kytköksissä toimenpiteisiin. Tämäkin liittyy osittaisen tilan parantamisen kysymykseen (vaikutetaan joihinkin muuttujiin, mutta ei kaikkiin).
- Luontotyypin tilaa parantavia toimenpiteitä ei ole aina helppo toteuttaa, sillä myös rannikon laguuneilla on monenlaista alueidenkäyttöä. Esimerkiksi kynnysten palauttaminen pitäisi koordinoida sidosryhmien kanssa huolellisesti ja toimenpiteen hyväksyttävyyden on tärkeää varmistaa (maanomistajat on saatava mukaan suunnitteluun riittävän ajoissa ja oikea-aikaisesti).
- Keskusteltiin, milloin rannikon laguuni ei enää edusta direktiiviluontotyyppiä (esimerkiksi riittääkö siihen, jos osa kynnuksesta on ruopattu tai kokonaan poistettu. Aikaisemmin tällaisia tapauksia on tulkittu laguuneiksi, jotka ovat heikentyneessä tilassa eli kynnyksen ruoppaaminen on tilan heikentymistä. On myös huomattava, että kaikissa laguuneissa ei ole luontaisestikaan kynnystä.
- Käynnissä olevassa BiodiverSea LIFE IP hankkeessa etsitään erilaisia meriluontotyyppien kunnostuskohteita. Rehevöityminen on vaikein ja merkittävin tilaa heikentävä tekijä meriluontotyypeillä. Hankkeessa on ollut mukana mm. yksi jokisuistokohde, jossa on kokeiltu rakentaa mosaiikkimaisuutta. Fladakunnostuskohteita on ollut useita, ja ne ovatkin suljettuina kohteina sellaisia,

joilla kannattaa tehdä paikallisia tilaa parantavia toimia. Kunnostustoimilla voidaan saada tuloksia erilaisella aikaskaalalla, mm. kalojen kutuolosuhteiden paraneminen voi tapahtua jopa muutamassa vuodessa. Yhtenä fladoissa käytettynä kunnostustoimena on tierumpujen poistaminen, jolla fladan vesitase voidaan palauttaa luonnontilaiseksi. BiodiverSea-hankkeessa saadaan kokemuksia, joita tulee hyödyntää ja kytkeä ennallistamissuunnitelmaan.

- Paikkatietoaineisto laguuneista vaatii vielä lisätyötä, jotta sitä voisi käyttää avuksi ennallistamissuunnitelman valmistelussa. Tietopuutteiden paikkaaminen on yksi ennallistamisasetuksen tavoite vuoteen 2030 ja 2040 mennessä. Todettiin, että meriluontotyypeissä tietopuutteita on vähemmän kuin maaluontotyypeillä.

Kapeat murtovesilahdet 1650

Esittelyn jälkeen käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökulmia ja huomioita:

- Kapeiden murtovesilahtien uhkiin ja paineisiin lukeutuu muiden meriluontotyyppien tavoin rehevöityminen. Kapeisiin murtovesilahtiin kuuluu myös kynnys. Murtovesilahdet poikkeavat muista meriluontotyypeistä siinä mielessä, että ne ovat laajempia kokonaisuuksia. Murtovesilahdille esiintyy myös huomattavaa ihmistoimintaa ja laivaliikennettäkin. Esimerkkeinä murtovesilahtikohteista mainittiin mm. Pohjanpitäjänlahti, Loviisanlahti, Pernajanlahti ja Espoonlahti.
- Gennarbyviken on vanha kapea murtovesilahti, joka on jo vuosikymmeniä sitten padottu. Sen palauttaminen voisi teoreettisesti olla toimenpide, joka voitaisiin laskea luontotyyppin palauttamiseksi. Toisaalta on huomattava, että luontotyyppin FRA on arvioitu yhtä suureksi kuin nykyinen pinta-ala, joten palauttaminen ei ole välttämätöntä ennallistamisasetuksen toimeenpanon vuoksi.

4. Muut meriekosysteemeihin liittyvät asiat ja työsuunnittelu

Luontotyyppikäsittelyn jälkeen keskusteltiin meriluontotyypeistä osana kansallista ennallistamissuunnitelmaa. Esille nostettiin ennallistamisasetuksen liitteen I ja II meriluontotyypit ja niiden erot. Luontodirektiivin meriluontotyyppien haasteena on, että ne määritellään usein geomorfologisten muodostumien perusteella, eikä lajien esiintyminen ole luontotyyppikohtaista. Ne eivät myöskään kata koko merialuetta, mutta sen sijaan EUNIS-luontotyypit (ennallistamisasetuksen liitteen II luontotyypit) kattavat koko Suomen rannikon.

Liitteen I luontotyypit ovat siis luontodirektiivin luontotyyppisiä, ja siksi kuuluvat ennallistamissuunnitelman hankkeen työnjaossa teemaryhmä 1:lle. Ennallistamisasetuksen liitteessä II on lueteltu myös meriluontotyyppisiä, ja nämä nk. EUNIS-luontotyypit menevät limittäin osan luontodirektiivin meriluontotyyppien kanssa. Keskusteltiin, miten päällekkäisyys hoidetaan ennallistamissuunnitelman työssä (hoitaako teemaryhmä 2 pelkät EUNIS-tyypit ja teemaryhmä 1 luontodirektiivin luontotyypit). Keskustelussa tuotiin esille, että toimenpide-esitykset täytyy harmonisoida molempien luontotyyppiryhmien osalta ja jollain asiantuntijakokoonpanolla on katsottava kokonaisuus huolellisesti läpi, kun ollaan ennallistamissuunnitelman laadinnassa hieman pidemmällä. Yhteistyön tulee painottua erityisesti toimenpiteisiin, sillä mm. rehevöitymisen hillintään tähtäävät toimenpiteet linkittyvät vahvasti maaluontotyypeihin.

Puheenjohtaja totesi, että yleiskuva meriluontotyyppien kokonaisuudesta jäsenyi tämän kokouksen myötä.

Puheenjohtaja kertoi vielä lopuksi teemaryhmä 1 työn etenemisestä ja seuraavista askelista. Teemaryhmä 1 käy läpi kaikki ennallistamisasetuksen luontotyyppiryhmät ja seuraavassa vaiheessa syksyllä ne käydään läpi uudelleen. Teemaryhmän työtä suunnitellaan parhaillaan ja on tavoitteena, että voisimme jakautua pienempiin työryhmiin (ad hoc -työryhmät). Näin päästäisiin pureutumaan tarkemmin toimenpide-ehdotuksiin luontotyyppiryhmittäin. Todettiin, että meriluontotyypeihin tarvitaan oma työryhmä. Teemaryhmä 1 ottaa työryhmiin organisoitumisen keskusteluun huhtikuun lopulla pidettävässä teemaryhmän 1 kokouksessa. Nyt on jo selvää, että meriluontotyyppien asiantuntijoita tullaan tarvitsemaan avuksi liitteen I meriluontotyyppien ennallistamissuunnitelman valmistelussa.

Keskustelussa tuotiin esille vielä teemaryhmässä 1 käytössä olevien luontotyyppikorttien kehittäminen ja ehdotettiin, että mm. uhkille ja paineille tuotaisiin erikseen esille niille suojelutasoarvioinnissa määritellyt tasot (high/medium/low). Uhkien ja paineiden priorisoiminen sekä toimenpiteiden tärkeysjärjestykseen asettaminen ovat juuri sellaista työtä, jota voitaisiin tehdä ad hoc -työryhmissä. Teemaryhmän 1 jäsenillä on pääsy taustamateriaaleihin, joita on tuotettu osana luontodirektiivin suojelutasoarviointia ja raportointia.

Ville Karvinen kertoi lopuksi, että komissio (DG Env) haluaa selvittää, mitkä ennallistamisasetuksen liitteen II EUNIS-luontotyytit esiintyvät missäkin jäsenmaassa, ja miten niitä on kartoitettu (mm. hyvää tilaa). Asiantuntijoita tullaan osallistamaan tähän selvitykseen Horizon-hankkeiden kautta.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.55.

Liitteet

Liite 1. Kurvinen&Karvinen Meriluontotyytit_Hyvän tilan arvio ja FRA.pdf